

ข้อสอบข้อเขียนพระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๖
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชั้น จุฬอาภิธรรมมิกะตรี

สอบวันเสาร์ที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๑๐ ข้อ รวม ๑๐๐ คะแนน

เวลา ๔ ชม.

๑. ก. จงแสดงคำประณามและปฏินุญาของพระอนุรุธาจารย์ทั้งบาลีและคำแปล
ข. จงแสดงความหมายของคำดังต่อไปนี้ สมมาสมพุทธิ, สสทฐมมคณุตตม, ภาสิสฺส
๒. ก. สัทธรรมมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ให้แสดงความหมายด้วย ?
ข. คำว่า ปริมัตถ์ หมายความว่าอย่างไร และมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ?
๓. จงแสดงบาลีและคำแปลใน อุกุศลสังขาริกจิต มาให้ถูกต้อง
๔. จงแสดงจิต ๑๒๑ ดวง โดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัยมาดู ?
๕. เจตสิก ๕๒ นั้น เมื่อว่าโดยราสีมีเท่าใด คืออะไรบ้าง และในราสีหนึ่ง ๆ มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง ?
๖. ก. วิตกเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ข. วิจารเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ค. ปีติเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ง. ฉันทเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
จ. ศรัทธาเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
๗. ก. โภกมุลจิตดวงที่ ๔ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ข. หสิตุปปาทจิต มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ค. มหากุศลจิตดวงที่ ๕ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?
ง. ตติยฌานจิต ๓ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?
จ. ตติยฌานจิต ๘ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?
๘. ก. ให้แสดงคาถาที่แสดงการสังเคราะห์รูป ๕ นัย พร้อมทั้งคำแปล ?
ข. รูปมีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง ให้แสดงชื่อของรูปเหล่านั้นมาตามลำดับโดยเฉพาะๆ
๙. ก. กำเนิดของสัตว์ทั้งหลายมีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง จงแสดงพร้อมด้วยความหมาย
ข. สัตว์ที่เป็นโอปปาติกะกำเนิดได้อย่างไร มีกี่จำพวก คืออะไรบ้าง ?
๑๐. ก. ให้แปลคุณของพระนิพพาน ๕ บทดังต่อไปนี้ ปทํ อจฺจุตํ อจฺจนตํ อสงฺขตํ อนุตฺตรํ
ข. ให้แสดงความแตกต่างกันระหว่าง สอุปาทิเสสนิพพาน และอนุปปาทิเสสนิพพาน และจงจำแนกนิพพานทั้ง ๒ อย่างนี้โดยบุคคล

ฝ่ายวางแผนและวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อสอบสัมภาษณ์พระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๖
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชั้น จุฬารักษามิกะตรี

สอบวันอาทิตย์ที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๕ ข้อ

๒๕ คะแนน

เวลา ๑๕ นาที

๑. สรุปความว่า ธรรมชาติของจิตนั้นมีอยู่กี่ประการ คืออะไรบ้าง

ตอบ สรุปความว่า ธรรมชาติของจิตนั้นมี ๓ ประการคือ

๑. มีการรับอารมณ์อยู่เสมอ
๒. เป็นเหตุให้เจตสิกทั้งหลายรู้อารมณ์ได้คล้าย ๆ กับผู้นำ
๓. ทำให้สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตวิจิตรพิสดาร

๒. คำว่า สมပ္ပตต์ นั้นมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง และจิตที่ไม่มีคำว่า ญาณสมပ္ပตต์ แต่นับเข้าใน ญาณสัมปะตต์ ได้นั้น มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง และจิตที่ไม่มีคำว่า ปัญจมนาน แต่สงเคราะห์เข้าในปัญจมนานได้นั้น มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง การที่สงเคราะห์เข้าในปัญจมนานได้นั้น เพราะเหตุใด ฯ

ตอบ คำว่า สมပ္ပตต์ มี ๕ อย่าง คือ ทิฏฐิตสมပ္ပตต์ ปฏิขสมပ္ပตต์ วิจิกิจฉาสมပ္เพตต์ อัจฉัจจสมပ္เพตต์ ญาณสมပ္เพตต์

จิตที่ไม่มีคำว่า ญาณสมပ္เพตต์ แต่นับเข้าใน ญาณสัมปะตต์ได้นั้น มีจำนวน ๖๗ ดวง คือมหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐

จิตที่ไม่มีคำว่า ปัญจมนาน แต่นับสงเคราะห์เข้าในปัญจมนานได้นั้นมี ๑๒ ดวง คือ อรูปาวจรจิต ๑๒

การที่นับสงเคราะห์เข้าเช่นนี้ได้เพราะมีองค์มาน ๒ เท่ากัน คือ อุเบกขา เอกัคคตา

๓. ก. เจตสิกที่ประกอบในโลภียจิตได้ทั้งหมด มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ข. อกุศลเจตสิกที่ประกอบในโลภมูลจิตโดยเฉพาะนั้น มีกี่ดวง คืออะไรบ้าง ?

ค. โลภมูลจิต ๘ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. มี ๗ ดวงคือ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗

ข. มี ๓ ดวงคือ โลภะ ทิฏฐิ มานะ

ค. มี ๒๒ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โมหตุกะ ๔ โลติกะ ๓ ถิทุกะ ๒

๔. อุดุชรูป ๔ อย่างที่เกิดอยู่ในร่างกายของท่านนั้น คืออะไรบ้าง ? ให้ความหมายของ อุดุชรูป นั้นๆ ด้วย

ตอบ อุดุชรูป ๔ อย่างที่เกิดอยู่ในร่างกายของข้าพเจ้านั้น คือ

๑. กัมมปัจจัยอุดุชรูป รูปที่เกิดจากอตุที่มีกรรมเป็นสมุฏฐาน
๒. จิตตปัจจัยอุดุชรูป รูปที่เกิดจากอตุที่มีจิตเป็นสมุฏฐาน
๓. อุดุปัจจัยอุดุชรูป รูปที่เกิดจากอตุที่มีอตุเป็นสมุฏฐาน
๔. อาหารปัจจัยอุดุชรูป รูปที่เกิดจากอตุที่มีอาหารเป็นสมุฏฐาน

๕. นิพพานเมื่อว่าโดยอาการแล้ว มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ให้ความหมายของนิพพานนั้นโดยสังเขป

ตอบ นิพพานมี ๓ อย่างคือ สุญญตนิพพาน อนิมิตตนิพพาน อัปปนิหิตนิพพาน

๑. สุญญตนิพพาน หมายความว่า ความเป็นอยู่ของพระนิพพานนั้น สุนัยจากกิเลสและขันธ ๕ ไม่มีอะไรเหลืออยู่แล้ว

๒. อนิมิตตนิพพาน หมายความว่า ความเป็นอยู่ของพระนิพพานนั้นไม่มีนิมิตเครื่องหมาย รูปร่าง สันฐาน สีสังวรณะ อย่างใดเลย

๓. อัปปนิหิตนิพพาน หมายความว่า ความเป็นอยู่ของพระนิพพานนั้นไม่มีอารมณ์ที่น่าปรารถนาด้วยโลภะ และไม่มีตัณหาที่เป็นตัวต้องการอยู่ในนิพพานนั้น

ฝ่ายวางแผนและวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลยข้อสอบข้อเขียนพระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๖

อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชั้น จุฬอาภิธรรมิกะตรี

สอบวันเสาร์ที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๑๐ ข้อ

รวม ๑๐๐ คะแนน

เวลา ๔ ชม.

๑. ก. จงแสดงคำประณามและปฏินุญาของพระอนุรุธาจารย์ทั้งบาลีและคำแปล

ข. จงแสดงความหมายของคำดังต่อไปนี้ สมมาสมพุทฺธํ, สสทฺธมมคณฺตุตฺตํ, ภาสิสฺสํ

ตอบ ก. คำประณามและปฏินุญาทั้งบาลีและคำแปล

สมมาสมพุทฺธมฺตุลํ

สสทฺธมมคณฺตุตฺตํ

อภิวาทิยา ภาสิสฺสํ

อภิธมฺมตฺถสํกฺขํ ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า (พระอนุรุธาจารย์) ขอนอบน้อมถวายอภิวันทนาการ แต่พระพุทธองค์ผู้ตรัสรู้เวยยธรรมทั้งหลายเอง ไม่มีผู้เปรียบปาน พร้อมด้วยพระสัทธรรม และคณะพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้อุ้มแล้ว จักแต่งคัมภีร์ที่มีนาม อภิธัมมัตถสังคหะ ต่อไป

ข. สมมาสมพุทฺธํ หมายความว่า ผู้ตรัสรู้เวยยธรรมทั้งปวงตามลำพังพระองค์เองอย่างถูกถ้วน ได้แก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพวกเดียว เป็นการปฏิเสธปัจเจกพุทธะ สวากพุทธะทั้งสอง

สสทฺธมมคณฺตุตฺตํ หมายความว่า พร้อมด้วยพระสัทธรรมและคณะพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลายซึ่งเป็นผู้อุ้ม

ภาสิสฺสํ หมายความว่า เป็นคำรับรองว่าจะแต่ง

๒. ก. สัทธรรมมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ให้แสดงความหมายด้วย ?

ข. คำว่า ปรมัตถ์ หมายความว่าอย่างไร และมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. สัทธรรมมี ๓ อย่าง คือ

๑. ปริยัติสัทธรรม ได้แก่ พระบาลี และอรรถกถา

๒. ปฏิบัติสัทธรรม ได้แก่ การรักษาศีล การถืออุตฺตงค์ การเจริญสมณกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน

๓. ปฏิเวธสัทธรรม ได้แก่ มรรค ผล นิพพาน ฌาน อภิญญา

ข. คำว่า ปรมัตถ์ หมายความว่า สภาพของนามรูปที่เป็นองค์ธรรมอันประเสริฐ ไม่มีการผิ

ดแปลงผันแปรอย่างใด และเป็นธรรมที่เป็นประธานในอรรถบัญญัติ และนามบัญญัติ มี ๔ อย่าง คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๓. จงแสดงบาลีและคำแปลใน อกุศลสสังขาริกจิต มาให้ถูกต้อง

ตอบ ๑. โสมนัสสสทคตํ ทิฏฐิตตสมปยุตตํ สสงฺขาริกํ จิตฺตํที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจ ประกอบด้วยความเห็นผิด

๒. โสมนัสสสทคตํ ทิฏฐิตตวิปยุตตํ สสงฺขาริกํ จิตฺตํที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด

๓. อุเปกฺขาสทคตํ ทิฏฐิตตสมปยุตตํ สสงฺขาริกํ จิตฺตํที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆ ประกอบด้วยความเห็นผิด

๔. อุเปกฺขาสทคตํ ทิฏฐิตตวิปยุตตํ สสงฺขาริกํ จิตฺตํที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด

๕. โทมนัสสสทคตํ ปฏิฆสมปยุตตํ สสงฺขาริกํ จิตฺตํที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเสียใจ ประกอบด้วยความโกรธ

๔. จงแสดงจิต ๑๒๑ ดวง โดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัยมาดู ?

ตอบ จำแนกจิต ๑๒๑ โดยชาติเภทนัย มี ๔ ชาติ คือ

จิตที่เป็น อกุศลชาติ หรืออกุศลจิต มี ๑๒ ดวงคือ โลกมุขจิต ๘ โทสมุขจิต ๒ โมหมุขจิต ๒

จิตที่เป็นกุศลชาติ หรืออกุศลจิตมี ๓๗ ดวงคือ มหากุศลจิต ๘ รูปาวจรกุศลจิต ๕ อรูปาวจรกุศลจิต ๔ มรรคจิต ๒๐

จิตที่เป็นวิปากชาติ หรือวิปากจิต มี ๕๒ ดวงคือ อกุศลวิปากจิต ๗ อเหตุกกุศลวิปากจิต ๘ รูปาวจรวิปากจิต ๕ อรูปาวจรวิปากจิต ๔ ผลจิต ๒๐

จิตที่เป็น กริยาชาติหรือกริยาจิต มี ๒๐ ดวงคือ อเหตุกกริยาจิต ๓ มหากริยาจิต ๘ รูปาวจรกริยาจิต ๕ อรูปาวจรกริยาจิต ๔

จำแนกจิตโดยภูมิเภทนัย มี ๔ ภูมิ คือ

จิตที่เป็นกามหรือกามจิตมี ๕๔ ดวงคือ อกุศลจิต ๑๒ อเหตุกจิต ๑๘ กามาวจรโสภณจิต ๒๔

จิตที่เป็นรูปหรือรูปจิตมี ๑๕ ดวงคือ รูปาวจรกุศลจิต ๕ รูปาวจรวิปากจิต ๕ รูปาวจรกริยาจิต ๕

จิตที่เป็นอรูปหรืออรูปจิตมี ๑๒ ดวงคือ อรูปาวจรกุศลจิต ๔ อรูปาวจรวิปากจิต ๔ อรูปาวจรกริยาจิต ๔

จิตที่เป็นโลกุตตระหรือโลกุตตรจิต มี ๔๐ ดวงคือ มรรคจิต ๒๐ ผลจิต ๒๐

๕.เจตสิก ๕๒ นั้น เมื่อว่าโดยราสีมีเท่าใด คืออะไรบ้าง และในราสีหนึ่งๆ มีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง

ตอบ เจตสิก ๕๒ นั้นเมื่อ ว่าโดยราสีมี ๓ คือ

๑) อัญญสมานราสีเจตสิก

๒) อกุศลราสีเจตสิก

๓) โสภณราสีเจตสิก

ในราสีหนึ่ง ๆ มีดังนี้คือ

๑.อัญญสมานราสีเจตสิก มี ๑๓ ดวง คือ

สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗

ปกิณณกเจตสิก ๖

} รวมเป็น อัญญสมานเจตสิก ๑๓

๒.อกุศลราสีเจตสิกมี ๑๔ ดวง คือ

โมหตูกเจตสิก ๔

โลติกเจตสิก ๓

โทหตูกเจตสิก ๔

ถิหุคเจตสิก ๒

วิจิกิจฉาเจตสิก ๑

} รวมเป็น อกุศลเจตสิก ๑๔

๓.โสภณราสีเจตสิก มี ๒๕ ดวง คือ

โสภณสาธารณเจตสิก ๑๙

วิรตีเจตสิก ๓

อัปปมัญญาเจตสิก ๒

ปัญญนทรียเจตสิก ๑

} รวมเป็น โสภณเจตสิก ๒๕

๖. ก. วิตกเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ข. วิจารเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ค. ปีติเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ง. ฉันทเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

จ. ศรัทธาเจตสิก ประกอบได้ในจิตเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. วิตกเจตสิก ประกอบได้ในจิต ๕๕ ดวงคือ กามจิต ๔๔ (เว้นทวิปัญญวิญญานจิต ๑๐) ปฐมฉานจิต ๑๑ รวมเป็น ๕๕ ดวง

ข. วิจารณ์เจตสิก ประกอบได้ในจิต ๖๖ ดวงคือ กามจิต ๔๔ (เว้นทวิปัญญจริยญาณจิต ๑๐) ปฐมฌานจิต ๑๑ ทุตติยฌานจิต ๑๑ รวมเป็น ๖๖ ดวง

ค. ปิตีเจตสิก ประกอบได้ในจิต ๕๑ ดวงคือ กามโสมนัสสทกตจิต ๑๘ ปฐมฌานจิต ๑๑ ทุตติยฌานจิต ๑๑ ตติยฌานจิต ๑๑ รวมเป็น ๕๑ ดวง

ง. ฉันทเจตสิก ประกอบได้ในจิต ๑๐๑ ดวงคือ กามจิต ๓๔ (เว้นโมหมูลจิต ๒ อเหตุกจิต ๑๘) มหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐ รวมเป็น ๑๐๑ ดวง

จ. ศรัทธาเจตสิก ประกอบได้ในโสภณจิต ๕๙ หรือ ๙๑ ดวง

๗. ก. โภกมุลจิตดวงที่ ๔ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ข. หสิตุปปาทจิต มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ค. มหากุศลจิตดวงที่ ๕ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ง. ตติยฌานจิต ๓ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

จ. ตติยฌานจิต ๘ มีเจตสิกประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. โภกมุลจิตดวงที่ ๔ มีเจตสิกประกอบได้ ๒๑ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โมจตุก ๔ โลภะมานะ ธิทุก ๒

ข. หสิตุปปาทจิต มีเจตสิกประกอบได้ ๑๒ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๒ (เว้นฉันทะ)

ค. มหากุศลจิตดวงที่ ๕ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๗ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๒ (เว้นปิตี) โสภณเจตสิก ๒๕

ง. ตติยฌานจิต ๓ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๓ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๑ (เว้นวิตก วิจารณ์) โสภณเจตสิก ๒๒ (เว้นวิริตี ๓)

จ. ตติยฌานจิต ๘ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๔ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๑ (เว้นวิตก วิจารณ์) โสภณเจตสิก ๒๓ (เว้นอัปปมัญญา ๒)

๘. ก. ให้แสดงคาถาที่แสดงการสงเคราะห์รูป ๕ นัย พร้อมทั้งคำแปล ?

ข. รูปมีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง ให้แสดงชื่อของรูปเหล่านั้นมาตามลำดับโดยเฉพาะๆ

ตอบ ก. แสดงคาถาแสดงการสงเคราะห์รูป ๕ นัย พร้อมทั้งคำแปลดังนี้

สมุทเทสา วิภาคา จ สมุฏฐานา กลาปโต

ปวตติกมโต เจติ ปญจธา ตตถ สงคโ

การแสดงสงเคราะห์รูปในปริจเฉทนี้ พระอนุรุธาจารย์แสดงเป็น ๕ นัย คือ

๑. รูปสมุทเทสนัย การแสดงรูปโดยสังเขป

๒. รูปวิภาคนัย การแสดงรูปโดยพิสดาร

๓. รูปสมุฏฐานนัย การแสดงสมุฏฐานของรูป

๔. รูปกลาปนัย การแสดงรูปที่เกิดขึ้น เป็นหมวด ๆ

๕. รูปปวตติกมมัย การแสดงความเกิดขึ้นพร้อมด้วยความดับของรูปตามลำดับ

ข. รูปมีจำนวน ๒๘ คือ ปฐวี อาโป เตโช วาโย จักขุปสาท โสตปสาท ฆานปสาท

ชีวหาปสาท กายปสาท รูปารมณฺ์ สัททารมณฺ์ คันธารมณฺ์ รสารมณฺ์

โผฏฐัพพารมณฺ์ อิตถิภาวะ บุริสภาวะ หทยะ ชีวีตะ อาหาระ ปริจเฉทะ

กายวิญญูติ วจวิญญูติ ลหุตา มุทุตา กัมมัณญูตา อุปยยะ สันตติ ชรตา อนิจจตา

๙. ก. กำเนิดของสัตว์ทั้งหลายมีจำนวนเท่าใด คืออะไรบ้าง จงแสดงพร้อมด้วยความหมาย ?

ข. สัตว์ที่เป็นโอปปาติกะกำเนิดได้อย่างไร มีกี่จำพวก คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. กำเนิดของสัตว์ทั้งหลาย มี ๔ คือ

๑) สังเสทชะกำเนิด หมายถึง เกิดในที่ที่มียางเหนียว

๒) โอปปาติกะกำเนิด หมายถึง เกิดผุดขึ้นโตทันที คล้ายกับว่าตกมาจากที่สูง

๓) อัณฑชะกำเนิด หมายถึง เกิดในฟอง

๔) ชลาพุชะกำเนิด หมายถึง เกิดในมดลูก

ข. สัตว์ที่เป็นพวกโอปปาติกะกำเนิดได้อย่างเดียวนั้น มี ๒๔ จำพวก คือ

สัตว์นรก ๑ นิขฌามัตถิกเปรต ๑ เทวดาที่อยู่ในจาตุมหาราชิกา ๑

(เว้นพวกภุมมัญญูเทวดา) เทวดาที่อยู่ในเทวภูมิเบื้องบน ๕ รูปพรหม ๑๖

๑๐. ก. ให้แปลคุณของพระนิพพาน ๕ บทดังต่อไปนี้ ปทํ อจฺจุตํ อจฺจนตํ อสงฺขตํ อนฺุตตรํ

ข. ให้แสดงความแตกต่างกันระหว่าง สอุปาทิเสสนิพพาน และอนุปาติเสสนิพพาน

และจงจำแนกนิพพานทั้ง ๒ อย่างนี้โดยบุคคล

ตอบ ก. แปลคุณของพระนิพพาน ๕ บทดังนี้

ปทํ แปลว่า ส่วนหนึ่ง

อจฺจุตํ แปลว่า ธรรมที่ไม่ตาย

อจฺจนตํ แปลว่า ธรรมที่ก้าวล่วงขั้น ๕ ที่เป็นอดีตและอนาคต

อสงฺขตํ แปลว่า ธรรมที่ไม่ได้ถูกปรุงแต่งด้วยปัจจัย ๔ อย่างใดอย่างหนึ่ง

อนฺุตตรํ แปลว่า เป็นธรรมที่ประเสริฐ

ข. สอุปาทิเสสนิพพาน หมายความว่า นิพพานที่เป็นไปกับกับขั้น ๕ คือวิบากและกัมมชรูปที่เหลือจากกิเลสทั้งหลายว่า โดยบุคคลได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่

อนุปาติเสสนิพพาน หมายความว่า นิพพานที่ไม่มีขั้น ๕ คือวิบากและกัมมชรูปเหลืออยู่ ว่าโดยบุคคลได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ที่ปรินิพพานแล้ว

ฝ่ายวางแผนและวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย